

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

קא.

עין משפט נר מצוה

א א מיי פכ"ט מהלכות שנת הלכה ט סג עשין טע טור ש"ע א"ח סימן רכ"ט:

ב ב מיי וסג טס טע ט"ז פ"א מהלכות רעב סעף א:

ג ג טס סעף (ב) [1]:

ד ד מיי פ"א מהלכות ז'ית הלכה יג סג עשין טו ש"ע א"ח סימן טו סעף א:

ה ה מיי פ"ד מהלכות חטכה הלכה ט סג עשין ה טור ש"ע א"ח סימן מרעב סעף א:

ו ו מיי פ"א מהלכות שבת הלכה ה סג לאוין סה ט"ז א"ח סימן של סעף א:

אף ידי קידוש לא יצאו. לאין קידוש אלא במקום סעודה משום דכתיב וקראת לשבת עונג. כלומר במקום קריאת קידוש שם תהא עונג:

ולשמואל למה לא יקדושי בני בנישאתא. לרז נריך לקדושי בני בנישאתא להאיא כל אותם שאין להם בני צית שלא ינטרכו לקדש בנישאתא:

קידוש אלא במקום סעודה. ואם קידש ולא סעד לא ילא ידי קידוש: **ממקום למקום.** מצית לעליה לא נריך לחזור ולקדש אם קידש שבת צבית והלך לאכול בעליה: **דילמא מיטעקרא לנו שרגא.** ולא תכלול ואפי' אתם הולכים לישן בלא אכילה בקידושא דהכא לא נפקיתו ידי קידוש א (היום) לאין קידוש כו': **כל מיני דמר. רבה.** כחומרי תלת דעביד לקולא עביד. בר מהני תלת דעביד לקולא כשמואל: **קפולי דרב.** כגון קידוש לא עביד: ה"ג ורבי יוחנן אמר אף ידי יין נמי ילאו: אחד שינוי יין. שהביאו לו יין מחצית אחרת:

רשב"ם

אף ידי קידוש לא ילאו. כדפרשינן טעמיה לקמיה אין קידוש אלא במקום סעודה דכתיב (ישעיה נח) וקראת לשבת עונג במקום שאתה קורא לשבת כלומר קרייה דקידוש שם תהא עונג ומדרש הוא. אי נמי סברא היא מדאיקבע קידוש על היין כדמתיא לקמן (דף קו.) זוכרנו על היין מסתמא על היין שצבעת סעודה הוקבע דחשיב: **אין קידוש אלא במקום סעודה.** ואם קידש ולא סעד צלותו מקום לא ילא ידי קידוש: ה"מ. לאין קידוש אלא במקום סעודה אלא מצית לצית אצל ממקום למקום מצית לעליה א"כ לחזור ולקדש: **איטעקרא ליה שרגא.** נפל הנר וככה קודם שאל: **לני גנא דרבה כריה.** צית חופת בנו שהיו שם נרות דולקין בנית השמחה: **מר. רבה:** כי הוה מקדש. ואנו רוצין היינו ליפטר משם וליך לציתנו: **דילמא מיטעקרא לנו שרגא.** ולא תכלול ואפי' אתם הולכים לישן בלא אכילה בקידוש דהכא לא נפקיתו ידי קידוש כו': **כל מיני דמר. רבה:** **מטיין מצגד לבגד.** מתיירין ציית של טלית זו וצומיין אותם לטלית אחרת: **מדליקין.** מנר חנוכה לנר אחרת של חנוכה וא"כ להלית נר אחרת שאינה של חנוכה: **והלכה כר"ש בגרייה.**

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה והלכה כ"ש וכו' כשמואל לקולא בקפולי דרב כגון קידוש לא עביד ואפי' דמתיא דמתיא העושה כ"כ"ש כ"ל ומצית כחומרי נמחק:

(ב) תוס' ד"ה ורבי יוחנן וכו' דפרשינן לעיל. ל"כ צמתי' ד"ה לא נפקיתו:

מוסף רש"י

כל מיני דמר. רבה בר נחמני (שבת כב.). מתיירין מבגד לבגד. להטיל ציית מטלית יין לטלית פהש וצמתיא (מ"א) משה טעמא דמתיא דמתיא (שבת כ"ב.) מנר לנר. דמתיא (ש"ס.) והלכה כר"ש בגרייה. דלמנר דרב שאין ממתיין מותר ואפי' דקעביד חרין והוה מולתה דחורס או צונה ומשום דהילכתא כ"כ צמתיא כגולה הש"ס בן מטיי תלת. נקטינן גבי הדדי (ש"ס.)

מוסף תוספות

א. וניששו מהן מה שירצו לבד מלקוח ראש. תוס' כ"ג א: אבל בשבועין אין גנאי מועיל. תוס' ר"פ. ב. ואידי דשינוי לבי בנישאתא. תוס' הר"ש. ג. דמשמע אפי' בבית אחת. ט. ד. ומטפח היה מבדק על כל אחד שמה משובח הוא. תוס' נכרות עט: ה. והטוב לירידה והמטיב לאחרני. תוס' ר"פ. ו. ולכן נתקנה על היין שהוא ארום כמו דם ועוד זכר לצבירת כרמיהו. ט.ס.

רבינו חננאל

אפי' ידי קידוש לא יצאו. אלא צריך לקדש בביתו ולברך נמי בורא פרי הגפן. ורב מאחר שיצא ידי חובתו בבית הכנסת למה ליה למתור לקדושי בביתו. ואמרין להוציא בני ביתו. ושמואל מאחר שאין אדם יוצא בקידוש של בית הכנסת למה ליה לקדושי בכנסת. ואמרין לאפוקי אורחין דאכלי בבנישאתא. וקיימא לן בהא שמואל דאין קידוש אלא במקום סעודה. סבור מינה גני מילי אביית לבית. אבל מפנה לפנה בחד ביאת לא. ואסיקנא דשמואל אפי' מאריצא לאיגרא הוה הדר מקדש. ואף רב הונא סבר אין קידוש אלא במקום סעודה. דרב הונא קדיש בעא למילא אתעק שרגא. עולוה למאני לב בנייה דרבה בריה. וקדיש ואכיל. ואף רב סבור אין קידוש אלא במקום סעודה. דאמר רב (הונא) [אביין] כי היינו בי מר הוה מקדש והוה אמר לן טעימו מידי הכא דילמא אדאוליתו לארשפיוכו אתעקרא לכו שרגא ובקידושא דהכא לא נפקיתו דאין קידוש אלא במקום סעודה. איני והאמר אביי כל מילי דמר. הווא רבה בר חנניו ורבה. עביד רב, בר מהני תלת דעביד כשמואל. מתיירין הציצית מבגד לבגד. ותולין אותו לבגד אחר. ומדליקין מנר לנר. של חנוכה. והלכה כו' שמעון בגרייה. דתנינא] גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבר שלא יתכוין לעשות חרין. ואין עבד בהא כשמואל. ואסיקנא כחומריה דרב עביד כותיה כקוליה לא עביד. והכא מיקל הוא.

צני כנישתא להאיא כל אותם שאין להם בני צית שלא ינטרכו לקדש בנישאתא. ושתו וגו בני בנישאתא. ואת' והא אמרי' צפ' בני העיר (מגילה דף כח.) צתי כנסיות אין אוכלין צפן ואין שומיין צפן אע"ג דאכילה ושיניה של מלוא מותר כדאמרין צירושלמי שהיו אוכלים שם בקידוש החדש וגם עכשיו נוהגין לשמות כוס הדללה וצריית מילה מ"מ שאינה של מלוא ושיניה אסור ואפי' בשל צבל אין אוכלין צפן דקאמר התם רבינא ורב אלא צר להבזה שלא היו רוצים ליכנס בצית הכנסת מפני הגשמים אי לאו משום דשמעתא צעיל ללותא והא דקאמר התם צתי כנסיות של צבל על מנאי עשויין היינו לאחר שיחברו שאין נוהגין צפן קדושה ו"ל דללו דוקא צתי כנישתא אלא חדרים שהיו סמוכין לצית הכנסת כ"קרי צי כנישתא ומשם היו שומעים הקידוש ולפי מה שפירשתי דממקום למקום צמד צית כשדעמו לאכול במקום אחר יש קידוש כו' אתי ספיר:

אבל במקום אלא בחד ביאת. פ"י מתורר לצית או מצית לעליה כמו מאיגרא לארעא אצל מפינה לפינה יש קידוש כי היכי דלא חשבו שינוי מקום צמתיא וקמתי גבי שינוי מקום דקאמר לא שנו אלא מצית לצית ומייתי' שני מקומות צמד צית קרי ליה מצית לצית ומייהו י"ס דגרסי' הכא מפינה לפינה כו'.

מעימו מידי. נראה דהיינו טעימת לחם כדאמרין צפ"ג דשבוט (דף כג.) כדאמרין אינשי ניטעו מידי ואולי ואלכי ושמו

ואם מועיל מיני תרגימא להשלים א' סעודות שבת כמו צסוכה היינו דוקא כסעודה שלישיית אצל לא כסעודת ערבית ושחרית שהם עיקר כבוד שבת: **ובקידושא דהבא** נפקיתו. ומה שלא היה מקפיד על סעודת שבת שלא לאכול בלא נר כרפי' כגונטרס היינו משום שיוכלו לעשות למחר שלם סעודות או שמה יוכלו לאכול במקום שיש שם נר ואין יין: **מתירין מבגד לבגד.** ואפי' דשמואל אית ליה צפ' התכלת (מנחות דף מ"א.) כלי קופסא חייבין צליצית מודה אם אין ציית לכל בגדיו שיחיה ציית מצגד שמניעו ליתן צבגד שרובה ללבוש ומהא המלוא עליו: **והלכה כר"ש בגרייה.** קשה מיפוק ליה משום דרבי יוחנן סבר כר"ש דפריך צמנה דוכתי (שבת דף פ"א:) והא א"ר יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן נזיר חופף ומפספס כו' אלמא ס"ל דדבר שאין מתכוין מותר י"ל שמה רבי יוחנן לא סבר לא כוותיה בגרייה לפי שקרוב לעשות חרין דומי לפסקי רישיה:

ורבי יוחנן אמר אף ידי יין יצאו. ומיירי ששמו בצית הכנסת אע"ג דלענין קידוש ילאו צשמיעה כרפי' לעיל (ט) לענין יין לא פטור אלא"כ שמה דהוה הפסק כדאמרין צפ' כילד מצרכין (נכרות דף מ.) גבי המוציא שאם הפסק שריך לחזור ולברך: **שינוי יין א"צ** צברך. מיהו הטוב והמטיב שריך לברך כדאמרין צברוהא (שם דף נט:) ופי' רש"ס דווקא היכא דמשבח מן הראשון וכן להלכות גדולות וכן משמע צירושלמי דסוף כילד מצרכין דקאמר אלא צר בר גווא אמר יין חדש וישן צריך לברך שינוי יין אין צריך לברך שינוי מקום צריך לברך היסח הדעת כמו שהוה שינוי מקום משמע שרואה לומר יין חדש וישן צריך לברך לפי שהישן טוב מן החדש אצל שינוי יין כסתם אין צריך לברך כיון שאין ידוע שהשינוי משבח מיהו עובדא דבתר הכי פליג עליה דקאמר דעל כל חצית וחצית מצרך מה היה מצרך רבי יחזק בשם רבי ברוך הטוב והמטיב משמע בכל ענין אפילו מצבא לבישא מיהו יש לחמות שהיה מצרך לפי שלא היה מכיר צ' אצל אם ידוע שהשינוי גרוע לא וגרעה דאפילו השינוי גרוע מצרך דעל ריבוי יינות הוא מצרך ובלבד שלא יהיה האחרון רע יותר מדאי שאין יכולין לשמותו אלא מדוחק וצריך לברך הטוב והמטיב צין צשעת סעודה צין שלא צשעת סעודה ויחיד אין צריך לברך אי ליכא אחרינא צדיה דמוכח צברוהא (שם) ודוקא ציין מצרכין לפי שצבולו כרמיהו צדמיהו של ישראל והטוב שלא יחזירו והמטיב שניתנו לקבולה [ועיין תוספות נכרות עט: ד"ה הטוב]:

גורר אדם מטה כסא וספסל כו' דדבר שאין מתכוין מותר. והני ג' מילי פלוגתא דרב ושמואל צמנה מדליקין (שבת דף כג.) וכולהו עביד רבה כשמואל דמיקל והכא אמאי עביד כשמואל להנריך קידוש במקום סעודה הואיל וכל מיני עביד כרב צר מהני תלת. ומשני כחומרי דרב עביד צר מהני תלת דעביד כשמואל לקולא (ט) וכגון קידוש דקולי דרב לא עביד ואפי' דמתיא (עירובין דף ק"א:) העושה כחומרי צ"ש כקוליהו וכחומריהו כו' הא קיי"ל ה"מ היכא דסתין אהדיד כגון כמה חסרון צשדרה כו' ואמר שמואל וכן לטייפה דחומרמא דהתם קולא הוא הכא וקולא דהתם חומרמא הוא הכא. ומהכא שמעינן דהלכתא כשמואל דאין קידוש אלא במקום סעודה. והמקדש לאחרים חוץ מציתו נראה צעני שאין צריך לסעוד שם שאפילו לא סעד שם ילאו צני אותו צצית דלדידהו הוה מקום סעודה: ה"ג ורבי יוחנן אמר אף ידי יין נמי ילאו. שאין צריך לחזור ולברך על היין צצמתיא דהכא לא הסיח דעתו צצליחתו מצהכ"כ שעדיין דעתו לאכול ולשמות צציתו: אחד שינוי יין. שהביאו לו יין מחצית אחרת ויש לו טעם משונה או גרוע או משבח אין צריך לברך שנית על היין. אצל הטוב והמטיב מיהת מצרך אם משבח מן הראשון כדאמרין צברוהא (נכרות דף נט:) אמר רב יוסף אמר רבי יוחנן אע"ג שאמרנו שינוי יין אין צריך לברך אצל אומר הטוב והמטיב ושינוי יין היינו מחצית אחרת כדאמרין צצרכות צירושלמי צצפרק כילד ריחין] על כל חצית וחצית שהיה פותח היה מצרך עליה ומה היה מצרך ואמר רבי יחזק צצש רבי אומר צצרוך הטוב והמטיב: ואחד